

רפת כוללת, אתגר

עופר קרוח מלווה את הרפת הישראלית שנים רבות וכואב חלק מהתהליכים שעוברים עליה. הפעם קורא עופר לחזור לרפת שעושה בעצמה גם גידולי מספוא לצרכיה.

תחושה של הגנה בדרך של מכסות ומנגנון מחיר המטרה. הקמת שותפויות גד"ש העלתה את המחיר אפילו יותר מזה שהיה מקובל בחשיבה האלטרנטיבית, תהליך זה גרם לאובדן הזיקה שבין הרפת לגידולי השדה. כל מי שמכיר את ראשית החקלאות המודרנית בארץ יודע שהתחלנו כמו בעולם כולו. לכל רפת היו הדונמים שלה והגידול העיקרי היה ירק (בעיקר רודוס ותירס) למספוא. עם הזמן "ויתרו" הרפתנים על השטח לטובת ענף גידולי השדה וכתוצאה, מה שהגיע לרפת היה תחמיץ משטחי החיטה השוליים שלא התאימו לייצור גרעינים. היום

בישראל, בניגוד למקובל במרבית החקלאות העולמית נוהגים לנקוב את מחירי המספוא במחיר אלטרנטיבי. משמעות המחיר האלטרנטיבי הוא בהכנסה הצפויה מהשטח אילו לא היו מגדלים מספוא. לפי המקובל אצלנו מחויבת הרפת לא בעלות המספוא אלא במחיר שהשטח היה יכול לקבל במידה והיה מיועד למטרה ו/או לגידולים אחרים. התוצאה לתהליך זה הינה מספוא יקר שבמידה רבה אנחנו אדישים אליו כי יש

איסוף ירק לתחמיץ בקבוץ סעד

$225 = 4.5 \times \$50$ ש"ח לדונם.

$225 \times 788.4 = 177,390$ ש"ח

ההפרש בין חסכון המשק במעבר לרפת כוללת שנמצא והוא 234,330 ש"ח לשנה לבין הפסדי הגד"ש בסך של 177,390 ש"ח לשנה, הוא רווח של כ-56,940 ש"ח למשק! כסף קטן שלא הולך ברגל.

בדקתי גם אפשרות של "תחמיץ צעיר" במחירי עלות וזאת כי בממשק "מקומי" הרפת היא שתקבע את איכות החומר ומועד הקציר, לעומת "תחמיץ רגיל" במחירי "שוק" נתקבלו הפרשים גדולים יותר מתחשיב הקודם בסכומים של עד כ-80,000-100,000 ש"ח לשנה לטובת התחמיץ הצעיר. מאחר וההסבר כאן יותר מורכב וכורך בהשוואה בין מנות בהרכבים שונים בגין שיפור נעכלות הסיב של התחמיץ הצעיר בחרתי בשלב זה לא להיכנס יותר לעומק בפרטים.

לטובת הרפת והמשק החקלאי כולו, "רפת כוללת" צו השעה.

נ.ב.

1. למפקקים וחסידי האלטרנטיבה גם אם יש בשנה מסוימת מחיר גבוה במיוחד לגרעינים, נזכיר כי ברגע שנבחרה האלטרנטיבה זו הקרויה רפת, הרי שאין כל ברירה אלא לספק לרפת את צורכי ההזנה שלה ועל הצד הטוב ביותר.
2. יתרון של כ-60,000 ש"ח בנטו שוויו האמיתי כפול ממנו בברוטו!
3. בעידן של שותפויות רפת וגד"ש, מרכזי רווח והפסד של כל מה שזז אין כנראה דרך חזרה. מאידך, מי שעדיין יכול יתכן ובכל זאת מן הראוי הוא, שיעשה את הצעד.
4. ואחרון חביב, אין דרך אחת לפתרון ולא דין המשק הגדול שיש לו קרקע כמו המשק הקטן, שלא בנה מרכז מזון ואולי אפילו בעקבות הדרך בה הלך עד היום הוא כבר לא יכול לממן את כל הציוד הנדרש, או אז גם רכישה באבוס של בליל מוכן, תהא פתרון ראוי. ■

שדה ירק בקבוצ סעד

מקצוע לא עולים על \$90 לטון חומר יבש באותם תנאים כמו בסעיף 1.

חושבה מנת מזון מקובלת במחירי דצמבר 2003 (כדי להמחיש את תהליך החשיבה, אילו היינו עושים אותו לפני הקציר) ונמצא כי במחירי שוק מגיע מחיר המנה (20 ק"ג חומר יבש לפרה ליום) לסך של 18.78 ש"ח ואילו במחיר "מקומי" תהא עלות המנה רק 17.00 ש"ח.

בחישוב של 120% תאבון x 300 פרות x 365 ימי אביסה, תהא עלות ההזנה השנתית לשלוחות החולבות 2,468,130 ש"ח למנה המכילה תחמיץ במחירי שוק ואילו למנת תחמיץ "מקומי" תרד עלות ההזנה השנתית לסך של 2,233,800. הפרש של 234,330 ש"ח. צריכת התחמיץ ברפת חושבה לפי 6 ק"ג חומר יבש ליום במנה של 20 ק"ג חומר יבש שהם לאחר חישוב של 120% תאבון שווים ל-7.2 ק"ג חומר יבש נאכל בפועל.

7.2 ק"ג חומר יבש x 300 פרות x 365 יום = 788,400 ק"ג חומר יבש.

לייצור 788,400 ק"ג חומר יבש ובהנחה של טון חומר יבש מיוצר לדונם, נדרשים 788.4 דונם. בחישוב "הפסד" הכנסה לדונם של \$50 בין מחיר שוק למחיר עלות אנחנו רואים כי ה"הפסד" קטן מהרווח לרפת ולמשק.

ובהדרגה חדרה לרובנו התודעה כי יש צורך ומקום לייעד מראש שטחים לייצור תחמיץ אבל כאמור למעלה, במחיר אלטרנטיבי ואפילו לא תמיד היתה אלטרנטיבה אמיתית. עם הקמת שותפויות הגד"ש ואובדן הזיקה הסופי בין הרפת לשדה, המחיר האלטרנטיבי הפך להיות "מחיר שוק" והגיע המצב עד כדי כך שרפת א' קנתה ירק לתחמיץ מגד"ש ב' באמצעות סוחר ואילו רפת ב' אולי אפילו מגד"ש א' ובאמצעות אותו סוחר.

שיטת מחיר השוק הנהוגה היום העלתה את מחירי ההזנה ברפת, הקטינה את רווחיות ייצור החלב וכנראה גם את הרווח הכולל של המשק, יחד עם הקטנת כושר התחרות של רפת החלב, מול המוצרים המיובאים. היום עם שוק סערת עונת קציר התחמיץ נראה שניתן לעצור ולבחון את המשמעות המקצועית והכלכלית של חזרה לרפת "כוללת", רפת שמייצרת לעצמה את התחמיץ **במחירי עלות**.

נערכה ההשוואה הבאה:

1. התחמיץ נרכש במחירי שוק של \$140 לטון חומר יבש בבור כולל הידוק וכיסוי.
2. התחמיץ מיוצר ומובא לרפת במחירי עלות שהם לפי נתונים שקיבלתי ממספר אנשי